

IHBnyt

DET INTERNATIONALE HUMANITÆRE BEREDSKAB

NR.4 DECEMBER 2010 16. ÅRGANG

Foto: Sampix

SKILSMISSE PÅ VEJ I IHB?

IHB bør skifte navn, lød det, da IHB sidste år fyldte 15 år. Nu er der i stedet forslag om at dele beredskabet i to.

Af Jesper Heldgaard

‘Freds- og stabiliseringsberedskabet’. Det kan meget vel blive navnet på det nye beredskab, der fremover skal sende danskere ud i verden som valgobservatører og som eksperter til skrøbelige stater og konfliktområder, altså ting, som IHB varetager i dag. Det vil ikke betyde, at IHB som sådan nedlægges. Og heller ikke, at hele IHB skal omdøbes, som det var på tale omkring IHB-jubilæet i 2009. Nej, ideen er at dele det nuværende IHB op i to beredskaber:

Det ene skal i givet fald føre IHB-navnet videre, men kun tage sig af egentlige, humanitære opgaver og dermed reelt være Danmarks Internationale Humanitære Beredskab. Fra det eksisterende IHB kan det nye ‘Freds- og stabiliseringsberedskab’ udskilles og tage sig af valgobservation, men også levere eksperter til Danmarks voksende indsats i skrøbelige stater, herunder civil-militært samarbejde.

Opdelingen er langt fra besluttet. Der er fortsat mange detaljer, der skal falde på plads i den tværministerielle arbejdsgruppe,

der er i gang med et større udredningsarbejde med henblik på at komme med anbefalinger til regeringen – formentlig i løbet af første halvdel af 2011.

Men opsplitningen er en del af den løsning, som anbefales af flere konsulenter, der af arbejdsgruppen er hyret til at hjælpe med at granske det eksisterende beredskab og komme med forslag til, hvordan Danmarks civile beredskab kan styrkes.

IHBnyt har talt med seniorkonsulent Nicolaj Sønderbye fra det britiske konsulentfirma GHK Consulting, der i samarbejde med sin kollega, Karin Tang, har analyseret IHB, herunder de tre ‘private’ beredskaber under Dansk Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp og Læger Uden Grænser.

GHK’s opgave var at se på IHB’s fire beredskaber, som de fungerer i dag, deres styrker og svagheder og komme med anbefalinger til, hvordan beredskaberne kan styrkes i lyset af den stigende efterspørgsel efter civile eksperter til det krævende arbejde i områder ramt af kriser og katastrofer, såvel natur- som menneskeskabte. Opgaven blev udført i tæt koordination med et andet konsulentfirma, Libra Advisory Group, der havde til opgave at analysere Danmarks civile kapacitet og komme med konkrete anbefalinger til, hvordan den kan styrkes.

“IHB fungerer generelt godt. De danske udsendte får fine ord med på vejen af de mange forskellige organisationer, de sekunderes til, og IHB ligger i top, når man sammenligner med andre landes beredskaber. Men vores analyse viser også, at IHB har en række svage punkter. Dem kan der bedst rettes op på ved at dele beredskabet i to, der

hver især ikke skal dække så bredt som nu,” siger Nicolaj Sønderbye.

Øget indsats i brændpunkter

Det er i høj grad det øgede internationale og danske fokus på indsats i verdens brændpunkter, der har sat gang i planerne om at opdatere IHB, og GHK’s analyse viser da også, at der absolut er plads til forbedringer i IHB på dette punkt:

“Det har vist sig svært at stille med tilstrækkeligt med kandidater til de meget krævende placeringer i krise- og konfliktområder og i skrøbelige stater, som alt tyder på, at der vil blive et stigende behov for. Hvis det skal lykkes, skal der sættes gang i en mere målrettet og opsøgende rekruttering. Også træningen skal målrettes bedre til de forskellige typer af

>

Sådan kan boet deles

Det ‘nye’ IHB kan omfatte de tre humanitære beredskaber under Dansk Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp og Læger Uden Grænser. Desuden udsendelser til FN’s særlige udrykningsliste, United Nations Disaster Assessment and Coordination (UNDAC).

Freds- og stabiliseringsberedskabet kan omfatte ‘alt det andet’: valgobservatører, udsendte til konfliktområder, udsendte fra fængselsvæsenet og domstolene, civile eksperter til civil-militært samarbejde, herunder udsendte via EU’s Civilian Response Teams (CRT) og NATO’s Comprehensive Approach Specialist Support (COMPASS). Rigspolitiet kan fortsat udsende sine egne politifolk.

Potentiel IHB'er

Nicolaj Sønderbye er 41 år, jurist og seniorkonsulent ved det britiske firma GHK Consulting med arbejdsplads i Bruxelles. Han er ikke selv IHB'er, men kunne sagtens blive det. Faktisk er hans profil meget lig den profil, IHB gerne vil have flere af. Han har speciale i humanitær bistand og menneskerettigheder og har arbejdet med konfliktløsning og menneskerettigheder i adskillige skrøbelige stater, herunder i knap seks år for bl.a. UNHCR i Ghana, Sierra Leone og Uganda.

placeringer, ligesom man må se på, hvordan man kan fastholde de meget specialiserede eksperter, så det er muligt at sende dem ud – oftere og med kort varsel, uden at det går ud over deres karriere.”

Analysen peger også på nogle af de mangler, Udenrigsministeriet allerede har forsøgt at sætte ind over for, bl.a. manglen på IHB'ere, der mestrer andre sprog end dansk og engelsk. Det kan løses ved at åbne IHB for andre end danske statsborgere, som bl.a. Dansk Flygtningehjælps beredskab gør og har god erfaring med.

“Man kunne også øge indsatsen for at rekruttere nydanskere til IHB. Det vil i øvrigt have den sidegevinst at fremme integrationen,” lyder det fra Nicolaj Sønderbye, der også foreslår, at egnede specialister sendes på intensive sprogkurser.

Bedre 'nursing'

“Det er umiddelbart en dyr løsning, men det kan være en gevaldig god investering. For et sprogkursus vil ikke blot kvalificere IHB'eren til nye missioner. Det kan også være med til at skabe en loyalitet over for IHB, som

motiverer til at stå til rådighed for endnu flere missioner. Den loyalitetsfølelse kan man savne hos nogle af de nuværende IHB'ere, og det kan skyldes manglende 'nursing' i form af målrettede kurser, mere systematiske briefinger osv.”

GHK-analysen understreger flere gange, at personlige kontakter mellem de udsendte og den udsendende organisation er vigtige. Her scorer de private organisationers beredskabslistor højt, mens Udenrigsministeriets beredskab på små 400 IHB'ere generelt ikke melder om særlig tæt kontakt til deres organisation. Og det er ikke blevet bedre, efter at administrationen i 2008 blev udliciteret til NIRAS.

“Den personlige kontakt er utrolig vigtig for folk, der tager ud og yder en intensiv indsats i verdens brændpunkter, og her må vi konstatere, at mange IHB'ere mener, det kunne være langt bedre. Vi har ikke belæg for at sige, at udliciteringen var en dårlig idé, men meldingerne fra IHB'erne tyder på, at her er et område, der bør sættes ind på. Det er udtryk for et positivt ønske fra IHB'erne om gerne at ville have en tættere kontakt,

og det er et ønske, som jeg tror, man forholdsvis enkelt kunne imødekomme og samtidig opnå gode resultater,” siger Nicolaj Sønderbye, der efter sit analysearbejde har adskillige konkrete forslag til, hvad der kan gøres, og han deltager gerne i det videre arbejde med at effektivisere IHB.

UM: Forandring skal fryde

“Vi går ikke efter forandring for forandringens skyld,” understreger Lars Bo Møller, chef for Udenrigsministeriets kontor for sikkerhedspolitik. “IHB er en succes-historie, men vi skal ikke bare hvile på laurbærene. Der er behov for at se på, om IHB i sin nuværende form fortsat svarer til det, vi vil, og det er her, et navneskift kan blive aktuelt.”

“Analyserne peger på nogle 'lavt-hængende frugter', mens andre aspekter kræver mere afklaring af, hvad vi vil med de civile kapaciteter i Danmark og hvordan.

Nu har vi et solidt grundlag for de videre overvejelser.”

Også den mangeårige koordinator af IHB, Hanne B. Elmelund Gam, ser mange spændende ideer i de to rapporter:

“Mange ting har ændret sig i min IHB-tid: Tidligere havde vi mange mere eller mindre forudsigelige udsendelser, f.eks. valg- og våbenhvilemissioner, og her var grundkurserne tilstrækkelig forberedelse. Nu får vi flere og flere uforudsigelige anmodninger, hvor der end ikke er stillingsbeskrivelser. Jobprofilerne ændres hurtigt, og det stiller nye krav til rekrutteringen. Heldigvis er mange forskellige kompetencer

repræsenteret i databasen. Men hidtil har det ikke været muligt at sende ikke-danske statsborgere på EU-missioner, fordi EU kræver, at man er dansker og som sådan sekunderet af Danmark. Men vi har flere nydanskere med anden sproglig baggrund, og de er guld værd især på vores missioner i Mellemøsten. Men vi har brug for flere nye profiler, og det er bl.a. det, vi nu skal se nærmere på,” siger Hanne B. Elmelund Gam.

Den tværministerielle arbejdsgruppe regner med at have forslag og planer færdige først i det nye år. IHB'erne er velkomne med kommentarer og forslag.

Foto: ASPR

FREDSKURSUS PÅ MIDDEL- ALDERBORG

Den erfarne IHB'er Jens Vang har været på et af de EU-kurser, Udenrigsministeriet gerne vil have flere IHB'ere på.

Af Jens Vang

'Fredscentret Burg Schlaining'. Det lyder pompøst, og det er det også: En imponerende middelalderborg i en kløft i et smukt bjerglandskab sådan nærmest for enden af samfundet. I denne borg tæt ved den lille landsby Stadtschlaining i det østlige Østrig udbyder Det Østrigske Center for Fred og Konfliktløsning (ASPR) sine kurser. Borgen huser også Det Europæiske Fredsuniversitet (EPU), et fredsmuseum og et fredsbibliotek i en tidligere synagoge.

Her fik jeg i oktober mulighed for at tage på et seksdages-kursus takket være IHB, som betalte rejse og ophold, og det østrigske forsvarsministerium, som betalte kursusafgiften for alle deltagere. Det var mit fjerde EU-kursus – og det tredje i Stadtschlaining, og denne gang var emnet fredsopbygning. Vi var 20 deltagere, de fleste fra EU-lande, men med vidt forskellig baggrund: Nogle var ansat i EU-institutioner, andre i ngo'er, ligesom der var deltagere fra det østrigske militær. Men der var også kursister fra andre dele af verden, bl.a. Japan, Malaysia, Kirgisistan, Sudan og Uganda.

Kurset foregik i en stor sal inden i borgens kæmpestore og tykke ringmur. Forelæserne kom alle udefra, mange fra EU-systemet, fra forskellige lande og organisationer. Programmet var tæt med hele fem lektioner a halvanden time hver dag, så vi var i gang fra

klokken 8.30 til 18.30 og havde kun en halv dag fri. Så der var desværre meget lidt tid til vandreture i de smukke omgivelser.

De mange præsentationer var krydret med gruppearbejde, diskussioner og enkelte rollespil om aktuelle konfliktsituationer, f.eks. problemerne i Kosovo mellem to etniske grupper under genopbygningen af en bro. Der var i det hele taget meget fokus på udviklingen i Kosovo siden krigen i 1999, men også på FN-indsatserne i Østtimor og DR Congo, som jeg var udsendt til tidligere i år.

Kurset begyndte med den information om EU's fredsskabende programmer, der er obligatorisk for alle lignende EU-kurser. Derefter kom vi vidt omkring inden for konfliktanalyse, intervention udefra, forhandlinger, udviklingen i og de forskellige stadier af en fredsproces, elementerne i en fredsaf tale, og hvad der kræves, for at en fred kan være bæredygtig i det lange løb.

To dage handlede om de mange elementer af fredsopbygning, herunder menneskerettigheder, 'rule of law', god regeringsførelse, information, uddannelse, kvinders stilling og rettigheder, og vigtigheden af at tage højde for de socioøkonomiske og økologiske faktorer. Der var især fokus på beskyttelse af civilbefolkningen i alle stadier af en konflikt og den efterfølgende fredsproces. Det er også noget, som FN i dag lægger mere og mere vægt på f.eks. i DR Congo.

Den sidste dag hørte vi om de centrale aktører i fredsopbygning: militær, politi, regeringsorganisationer og ngo'er, ligesom vi lærte om de forskellige typer af donorer med deres ønsker og krav.

Alt i alt havde centret gjort et godt stykke arbejde med at samle eksperter fra flere lande med højst relevante kundskaber, der hver især gav os brugbare og tankevækkende informationer, selv om de ikke alle var lige skræppe til at få deres budskaber igennem på engageret vis.

Men jeg var skuffet over, at vi slet ikke blev præsenteret for en gennemgribende 'case study', der kunne illustrere, hvordan

de ideer, metoder og teorier, vi lærte, er blevet brugt i en 'rigtig' fredsmission, og en vurdering af, hvad der gik godt og skidt og hvorfor. Det fremførte jeg da også under den afsluttende evaluering.

Vigtigt at møde andre

Som ved tidligere kurser var det mest givende faktisk ikke selve kurset, men at møde andre, både andre deltagere og forelæserne, hvoraf de fleste blev et par dage. Efter at jeg i en periode har været hjemme, var det dejligt igen at være blandt ligesindede og i pauser, over måltiderne og om aftenen snakke om de for os 'missionsmennesker' bekendte ting og opdage, at vi har fælles venner og kolleger forskellige steder i verden.

Jeg fik også ny viden fra fjerne dele af verden, som f.eks. at Japan er meget interesseret i EU's program for konfliktløsning og studerer det nøje med det formål selv en dag måske at sende personer ud på missioner, og at der i Kirgisistan ikke var noget beredskab, da der tidligere i år udbrød etniske optøjer i større byer, selv om flere organisationer arbejder med konfliktløsning mellem etniske grupper. Men alle disse projekter foregik på landet.

Jo, sådan en uge sammen med andre 'missionærer' er en god oplevelse. Men jeg tager nu gerne tilbage til Stadtschlaining, selv om der ikke er kursus.

Fuldblods-IHB'er

Jens Vang er en af de IHB-profiler, som der med Danmarks øgede satsning på skrøbelige stater vil blive brug for mange flere af. Han har arbejdet i adskillige konflikt- og postkonfliktområder og har nærmest gjort det til sin levevej at arbejde i verdens brændpunkter. Jens Vang er 42 år og uddannet i internationale forhold i Israel og Schweiz. Han har også en international MBA fra Spanien og Mexico og har været medlem af IHB siden 1997.

Mere målrettet træning

Det er ikke bare Danmark, der vil øge sin indsats i konflikt- og postkonflikt-områder. EU ønsker at kunne udsende såkaldte Civilian Response Teams (CRT). Det kræver rekruttering og træning af egnede profiler, og kurset i Østrig (omtalt side 3) er et af flere, som European Group on Training tilbyder.

EU's CRT-database rummer ca. 200 eksperter. Ved den seneste opdatering af databasen indstillede IHB-NIRAS yderligere 18 IHB'ere, som venter svar på, om de er optaget.

EU vil desuden oprette en særlig pulje af sikkerhedsexperter, EU Security Sector Reform Pool of Experts (SSR). Til den har IHB-NIRAS indstillet fem kandidater. Også NATO er ved at oprette en pulje af civile eksperter inden for politik, genopbygning, stabilisering og medier til indsatser i konfliktområder, Comprehensive Approach Specialist Support (COMPASS). Fra dansk side blev indstillet 16 IHB'ere, der alle er accepteret af NATO.

NY OG BEREJST FORMAND

Udsendt for FN til Irak, for EUPOL til Afghanistan, for Dansk Flygtningehjælp til Balkan, IHB'er siden 1995 og udsendt som valgobservatør til bl.a. Armenien og Montenegro. Jo, det er en erfaren mand, der har sat sig i formandsstolen for IHB-foreningen: Villy Vilstrup, 47 år og til daglig vicepolitikommisær hos Sydsjællands og Lolland-Falsters politi.

Han har været medlem af IHB-foreningens bestyrelse i fire år og stillede ikke efter formandsposten, men stillede sig til rådighed, da Karin Munkholm, der var konstitueret efter tidligere formand Ole Petersens død i foråret, valgte at forlade bestyrelsen i august af private årsager.

Som formand vil Villy Vilstrup arbejde for en tættere kontakt til medlemmerne og flere medlemsmøder, og han har en opfordring fra bestyrelsen til medlemmerne: "Brug os. Det er det, vi er her for!"

Villy Vilstrup med EUPOL i Afghanistan

IHBnyt, nr. 4, december 2010

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tlf.: 33 92 00 00
Fax: 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Internet: www.um.dk

Redaktion

Jesper Heldgaard
jheldgaard@gmail.com
Lars Bo Møller (ansv.)
Layout: KP2 as
Tryk: Scanprint as

ISBN: 978-87-7087-296-6
978-87-7087-298-0 (web)

Abonnement og udsendelse

Schultz Distribution
Tlf: +45 43 22 73 00
Schultz@schultz-grafisk.dk
www.danida-publikationer.dk

Artikler i IHBnyt er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med Udenrigsministeriets synspunkter

Foto: Privat

Meddelelser

Udsendelser

Der er fortsat to IHB'ere i **Afghanistan**.

Der er nu to IHB'ere i **Georgien**, efter at én vendte hjem i september.

Der er en IHB'er udsendt til hver af de to EU-missioner i **Irak** og **Etiopien**, men yderligere en IHB'er tager til Irak i december.

Der er nu otte IHB'ere med EULEX-missionen i **Kosovo** og seks IHB'ere i Temporary International Presence in the City of **Hebron** (TIPH).

Valgobservationer

OSCE-valgmmissioner

Azerbajjan: En langtids- (lto) og 13 korttids-observatører (kto) til valg 7. november.

Bosnien-Hercegovina: En lto og syv kto'er til valg 3. oktober.

Kirgisistan: En lto og ni kto'er til parlamentsvalg 10. oktober.

Hviderusland: To lto'er er udsendt til præsidentvalget 19. december, og OSCE ventes at anmode om kto'er snart.

Moldova: En lto og seks kto'er til parlamentsvalg 28. november.

EU-valgmmissioner

Tanzania: En lto og en kto til valget 31. oktober.

Elfenbenskysten: To kto'er til 1. runde af præsidentvalget 31. oktober. Tre kto'er til 2. runde 28. november.

Sudan: En lto rejser i december til Sudan for at være på plads ved folkeafstemningen 9. januar. En kto rejser 1. januar.

EU-forum i Bruxelles

24 IHB'ere er inviteret til at deltage i det årlige forum for valgobservatører 1-2. december i Bruxelles. EU indførte det årlige forum for alle valgobservatører udsendt i løbet af året som en fast tradition i 2009. NIRAS vil også være repræsenteret, så der bliver mulighed for at holde et 'dansker- møde' under forummet.

Database-træning

Mange IHB'ere mangler stadig at opgive alle oplysninger i IHB-databasen, ligesom flere har problemer med at udfylde skemaet for rejseafregning korrekt. IHB-foreningen har efterlyst en kort træning om de ting, og det vil NIRAS nu tilbyde. Nærmere oplysninger om kurserne følger snart.